

5. Fromm É. Behstvo ot svobody: per. s anhl. H. F. Shveynyka / É.Fromm. – М. : Prohress, 1990. – 269 s.

Аннотація

Ольга Флярковская

Влияние педагогических условий на процесс творческой самореализации подростков

Статья посвящена результатам исследования творческих учащихся общеобразовательных учебных заведений в отношении формирования готовности к творческой самореализации в процессе внеклассной воспитательной работы. В статье акцентировано на необходимости формирования творческой самореализации в подростковом возрасте. Отмечается, что совокупность педагогических условий организации внеклассных воспитательных мероприятий положительно влияет как на подростка, так и на педагога в отношении формирования готовности к творческой самореализации подростков в процессе внеклассной воспитательной работы общеобразовательного учебного заведения. Также отмечается о необходимости создания объективных новых предпосылок для разработки принципиально новых подходов к формированию у подростка готовности к деятельности, обеспечивающей ему возможность более полной и успешной творческой самореализации. В статье указано, что в процессе формирования готовности к творческой самореализации в подростковом возрасте осуществляется готовность и способность к активным действиям в направлении творческой самореализации, появляется осознание личной причастности к моделированию возможных целей и задач своего будущего, при этом одобряется сама идея творческой самореализации.

Ключевые слова: активность; воспитательный процесс; подросток; стимулирование; творческая самореализация; формирование готовности.

Summary

Olha Fliarkovska

Influence of Pedagogical Conditions over the Process of Creative Self-Realization of Teenagers

This article is devoted to the results of survey research students of secondary schools on the formation of readiness for creative self-realization in the extracurricular educational work. The article focuses on the need to develop creative self-realization of teenagers. It is noted that the set of pedagogical conditions of extracurricular educational activities, provide a positive impact on both the teenager and the teacher on the formation of readiness for creative self-realization of teenagers during extracurricular educational work of an educational institution. Also it stresses on the need for a new objective preconditions for the development of fundamentally new approaches to the adolescent's preparedness activities, providing him or her the opportunity to more complete and successful creative self-realization. The article states that in the process of preparedness for creative self-realization of teenagers, first performed willingness and ability to action toward creative self-realization there personal involvement in the simulations goals and objectives of their future, while approved by the idea of creative fulfillment.

Key words: activity, educational process, teenager, stimulation, creative self-realization, formation of readiness.
Дата надходження статті: «15» вересня 2014 р.

УДК 373.21-028.7:005.336.3(477)»19»(045)

НАДІЯ ФРОЛЕНКОВА,

викладач

(м.Хмельницький)

**Якість змісту дошкільної освіти в Україні в кінці ХХ століття:
вплив соціально-економічних чинників**

У кінці ХХ століття перехід України до демократичного суспільства, правової держави та ринкової економіки потребував докорінного реформування системи освіти. На основі узагальнення виявлено, що в останньому десятиріччі минулого століття система дошкільної освіти зазнала кардинальних змін, відчуючи як позитивний, так і негативний вплив. Прослідковано, що зміни були спричинені не стільки цілеспрямованою державною політикою з реформування галузі освіти, скільки тривалими кризовими явищами в економічному та суспільному розвитку загалом.

Виявлено соціально-економічні та суспільно-політичні чинники, що впливали на зміст української дошкільної освіти і її якість у кінці ХХ століття. Охарактеризовано класифікацію чинників впливу, розглянуто їх особливості.

Акцентовано увагу на тому, що попри соціально-економічні труднощі першого десятиріччя розвитку освіти в незалежній Україні творчо працювали, та продовжують працювати і науковці, і практики, забезпечуючи якість дошкільної освіти.

Дану проблему розглянуто у соціально-економічному вимірі.

Ключові слова: якість освіти, зміст дошкільної освіти, соціально- економічні чинники, науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення, дошкільний навчальний заклад, діти дошкільного віку.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасний соціальний та економічний розвиток відчуває кардинальні зміни, які зумовлюють необхідність обґрунтування нових концептуальних підходів до розвитку освіти загалом, та дошкільної, зокрема, спрямованих на використання й актуалізацію попереднього досвіду. Поєднання теоретичних і практичних пошуків дозволяє здійснити порівняльний аналіз минулого і сьогодення, що є важливим етапом у історико-педагогічному дослідженні.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблема якості змісту дошкільної освіти у вимірі минулого, сьогодення і майбутнього, знайшла своє відображення у працях науковців Л. Артемової, З. Борисової, Н. Лисенко, Л. Лохвицької, З. Нагачевської, О. Пшеврацької, Т. Степанової, І. Улюкаєвої та ін.

Соціально-економічні та суспільно-політичні чинники, що, безумовно, впливають і відображаються на змісті освіти, в тому числі і дошкільної, розкрито у науковому доробку О. Каршук, О. Ключової, Є. Краснякова, В. Кременя, Г. Мухаметзянової, В. Огнев'юка, О. Савченко, В. Смирнова, О. Сухомлинської, В. Філішовой та ін.

Формулювання цілей статті... Розкрити вплив соціально-економічних чинників на якість змісту дошкільної освіти в Україні в кінці ХХ століття.

Виклад основного матеріалу... Після розпаду СРСР Україна отримала у спадщину досить ефективну, хоч і надто заідеологізовану систему освіти, яка на той час вважалася однією з кращих у світі. За період із 1991р. система освіти зазнала кардинальних змін, причому як позитивного, так і негативного характеру. Зміни були спричинені не стільки цілеспрямованою державною політикою з реформування галузі, скільки тривалими кризовими явищами в економічному та суспільному розвитку загалом, яке дотепер перебуває на затяжному етапі трансформації.

Перехід України до демократичного суспільства, правової держави та ринкової економіки потребував докорінного реформування системи освіти. Економіка, заснована на планових засадах і жорстких міжреспубліканських зв'язках у межах СРСР, на час переходу до ринкових відносин опинилась у стані стагнації [1, с.362]. Непослідовність проведення реформ у галузі освіти, а головне – суттєве скорочення обсягів її фінансування призвели до стрімкого погіршення стану матеріально-технічного, науково-методичного забезпечення змісту дошкільної освіти.

Л. Артемова акцентує увагу на тому, що порушення сталих економічних залежностей на пострадянському просторі, відсутність законодавчого регулювання ринкових відносин різко зменшили надходження до державного бюджету, а отже і фінансування дошкільних навчальних закладів. Великі промислові підприємства, які свого часу мали від 10 до 50 дитячих установ, згортали виробництво або були приватизовані. Руйнувалася соціальна інфраструктура підприємств, частиною якої були дитячі садки, їх закривали, а приміщення продавали за безцінь під використання на розсуд нового власника [1, с.395].

Зниження рівня виробництва породило безробіття, і передусім серед жінок. Неплатоспроможність значної частини населення та вивільнення жінок з виробничої сфери також сприяли відтоку дітей з системи суспільного дошкільного виховання. Однак родинне виховання не могло компенсувати фахові освітні послуги, які надавала дошкільна установа.

За даними, що наводить Л. Артемова, кількість дітей з 1991 по 2001 рр. загалом по Україні зменшилась більш ніж у два рази, а у сільській місцевості – втриє. Останнє пов'язане із реорганізацією колективних господарств на селі [1, с.396].

В умовах економічної кризи середини 90-х рр. ХХ ст. в Україні під гаслом оптимізації було розпочато неконтрольований процес закриття дошкільних навчальних закладів. До того ж оптимізація мережі відбувалася у складній демографічній ситуації. Поза сумнівом, на скорочення мережі закладів дошкільної освіти впливає такий об'єктивний чинник, як зменшення народжуваності та, відповідно, чисельності дітей дошкільного віку. Оптимізація мережі дошкільних навчальних закладів, кооперація їх для ефективнішого використання матеріально-технічних, кадрових, фінансових та управлінських ресурсів було одним із резервів забезпечення доступності та якості дошкільної освіти.

На думку експертів українського центру економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова (УЦЕПД) та експертів Міжнародного Фонду «Відродження», скорочення мережі дошкільних навчальних закладів, зниження якості дошкільної освіти обумовлене впливом низки чинників соціально-економічного характеру:

- падіння виробництва на початку 1990-х рр. зумовило вимушену передачу відомчих дошкільних закладів у підпорядкування органам місцевого самоврядування, які не в змозі забезпечити достатній рівень їх фінансування;

- недостатнє бюджетне фінансування освіти зумовило його недостатність і на рівні дошкільної освіти;

- низький рівень доходів не дозволяв багатьом сім'ям оплачувати освіту дітей у дошкільних навчальних закладах і не сприяв розвитку мережі приватних дошкільних навчальних закладів;
- високий рівень безробіття серед молоді значно зменшив потребу молодих сімей у перебуванні дітей в дошкільних навчальних закладах [8].

Є. Красняков зауважує, що руйнівний вплив демографічної ситуації на контингент і мережу дошкільних навчальних закладів під час прийняття законів прямої дії змусив законотворців на законодавчому рівні закріпити норми й положення щодо їх створення, реорганізації та ліквідації. А саме: реорганізація або ліквідація дошкільних навчальних закладів у сільській місцевості, заснованих на комунальній формі власності, створених колишніми сільськогосподарськими колективними та державними господарствами, здійснюється лише за згодою територіальної громади (загальних зборів) села, селища, міста або на підставі результатів місцевого референдуму [3]. Завдяки своєчасному прийняттю відповідних законодавчих актів були призупинені безпідставне закриття й ліквідація дошкільних навчальних закладів. Сільські відомчі дитячі садки передано до комунальної власності зі збереженням їхнього попереднього статусу.

За Є. Красняковим прослідковуємо, що під час формування державної політики в галузі освіти України, особливо на законодавчому рівні, не завжди брали до уваги соціальний клімат у суспільстві, економічні, політичні, екологічні, демографічні та інші чинники. Прикладом цього є низки норм та положень, які не повною мірою враховували зовнішні і внутрішні, об'єктивні й суб'єктивні чинники. В умовах соціально-економічної кризи 90-х рр.. ХХ ст.. в освітанських законах були закріплені норми, які не мали фінансового забезпечення. Вони швидше були спрямовані на майбутнє і відображали бажання суспільства на підвищення якості освіти, гідне фінансування, піднесення соціально-економічного статусу педагогічних та науково-педагогічних працівників. Недооцінка економічного чинника в частині обов'язкового визначення джерел фінансування тих чи інших положень призвели до необхідності перегляду законів [3].

Проте після здобуття незалежності вперше в історії дошкільної освіти України відбулися значні зміни: попри скорочення дошкільних закладів засновано їх нові типи, розроблено ряд альтернативних програм для дошкільних закладів: «Малютко» (1992), «Дитина» (1993), «Українське дошкільля» (1991), «Дитина в дошкільні роки» (1991). Кожна програма мала свої особливості. Спільне для них – наукова основа та національне виховання, орієнтація на сучасні суспільні умови, тому дошкільні заклади мали змогу обирати програму для своєї роботи.

У цей час плідно розроблялися засади науково-методичного забезпечення педагогічного процесу в дошкільному закладі в нових умовах; вивчалися шляхи здійснення особистісноорієнтованого підходу у вихованні, особливості розвитку в дитини духовності як домінуючого начала в структурі особистості, проблеми роботи з обдарованими дітьми; велися дослідження педагогічних умов повноцінного фізичного і психічного розвитку дитини в дошкільні роки. Однак нові соціально-політичні реалії потребували внесення суттєвих коректив у нормативно-правовий супровід дошкільної освіти в Україні [1, с.389].

За дослідженнями Ж. Малахової та В. Огаренко, посилений інтерес до освіти, так і необхідність її реформування у кінці минулого століття пояснюються низкою причин. По-перше, освіта пов'язана з усіма сферами суспільного життя, які, у свою чергу, безпосередньо діють на освіту. Так, стан економіки визначає матеріальну базу освіти, впливає на її зміст. Система освіти не вільна і від політичної складової: залежно від того, який режим у суспільстві – демократичний чи тоталітарний – «відкрите» чи «закрите» суспільство, формується і відповідна система освіти [5].

Є. Красняков підкреслює, що освіта зазнає впливу соціального клімату, який діє в суспільстві, та низки різних факторів. Тому під час розробки та реалізації державної політики в галузі освіти вкрай важливо брати до уваги об'єктивно-суб'єктивні, внутрішньо-зовнішні чинники, характер їхнього впливу на систему освіти та її якість, зокрема [4, с.19].

Грунтовну класифікацію чинників, які безпосередньо впливають як на зміст освіти, так і на її якість, успішність реалізації, запропоновано зарубіжними науковцями Г. Мухаметзяною, В. Смирновим та О. Ключовою. Серед них визначено наступні:

- соціальні чинники (соціальний клімат у суспільстві, загальний рівень стабільності або напруженості, стан зайнятості населення, соціальна структура та соціальне розшарування, характер національно-етнічних проблем та взаємовідносин);

- економічні чинники (стан економіки держави, її фінансової системи, які через рівень добробуту в суспільстві впливають на зростання освітніх потреб громадян, зумовлюють більші або менші можливості для фінансування бюджетної, а також освітньої сфери. Наприклад, високий рівень загального економічного розвитку країни, високорозвинені ринкові відносини створюють сприятливі умови для поповнення державного бюджету, що позитивно впливає на фінансування системи освіти);

- політичні чинники (курс внутрішньої та зовнішньої політики держави; конкретні політичні дії та ситуації, які також утворюють загальне тло освітньої діяльності, для якої вкрай бажана спокійна, конструктивна, творча соціально-політична ситуація в суспільстві);
- правові чинники (характер чинних законодавчих актів та правових норм, які окреслюють межі правового поля освіти, встановлюють «правила гри» на ньому);
- соціально-психологічні та етичні чинники (загальний морально-психологічний клімат у суспільстві, спосіб і стиль життя різних прошарків населення);
- екологічні чинники (стан довкілля, яке впливає на здоров'я майбутніх і сучасних суб'єктів освіти, що підвищує вимоги до профілактичної та оздоровчої діяльності освітніх закладів; характер географічного та історичного середовища);
- демографічні чинники (рівень народжуваності, типовий склад сімей як передумови забезпечення системи освіти дітьми, коригування кількості навчальних місць);
- культурні, духовно-ідеологічні чинники (стан культури в державі, рівень духовного здоров'я та культурних запитів населення як передумови прояву освітньої активності, визначення її спрямованості);
- галузеві чинники (стан і тенденції змін системи освіти в державі й світі, нові ідеї, концепції, зразки кращого освітнього досвіду, що впливають на стан освіти в державі);
- інституціональні чинники (наявність розгалуженої мережі спеціалізованих соціальних інститутів, установ та організацій як соціальних партнерів освітніх закладів у процесі виконання покладених на них завдань) [6].

О. Савченко, порушуючи проблему якості освіти, виокремлює наступні чинники впливу, називаючи їх зовнішніми тисками, які негативно позначились на якості освіти загалом, так і на дошкільній, зокрема, (подаємо лише ті, що стосуються проблеми дослідження):

- тривала невизначеність ідеологічних установок розвитку держави (затягнувся процес пошуку національної ідеї, консолідації суспільства); нарощування відкритої соціальної нерівності, яка нівелює права частини громадян на забезпечення дітям якісної освіти, змістовне дозвілля;
- демографічна та економічна кризи, що зумовили значні зміни у мережі навчальних закладів, особливо у сільській місцевості, зменшення витрат на всі організації навчально-виховного процесу;
- постійне погіршення екологічної ситуації, частотність екологічних катастроф, епідемій, збільшилися ризики для дитячого здоров'я; розхитування ролі сім'ї як найважливішого соціального інституту стабільного розвитку держави зумовило поширення безвідповідального батьківства, насильства над дітьми; бурхливий розвиток ЗМІ, доступ дітей до неякісної інформації, засилля реклами безмежного споживання тощо [7].

За Л. Артемовою, наприкінці ХХ ст. стан освіти визначали два основні чинники: перехідний період розвитку українського суспільства і системна криза в ньому. Перехідний період зумовив творення нових форм, методів і засобів навчання. Системна криза (соціальна, і, особливо, фінансова) гальмувала розвиток нововведень у освітній справі [1, с.362]. Щодо поліпшення якості змісту дошкільної освіти, Л. Артемова вважає, необхідно висувати єдині вимоги до дошкільних закладів різних форм власності; поліпшити фінансування дошкільних закладів і матеріально-технічну базу, удосконалити економіку дошкільної освіти шляхом перерозподілу коштів на користь забезпечення розвитку кожної дитини [1, с.399].

Попри соціально-економічні труднощі першого десятиріччя розвитку освіти в незалежній Україні творчо працювали та продовжують працювати і науковці, і практики, забезпечуючи якість дошкільної освіти. Ними створено для потреб дошкільця низку підручників та навчально-методичних посібників. Зокрема, А. Богуш – автор теоретичних і методичних праць з питань духовності, розвитку рідної мови, Е. Вільчовський і Н. Денисенко видали кілька навчальних посібників з теорії й методики фізичного виховання дошкільнят, Н. Лисенко та Ю. Косенко підготували посібники з народознавства та довкілля, Л. Артемова опублікувала кілька навчально-методичних посібників з формування суспільної спрямованості дитини у грі.

Праці українських науковців збагатили методичну базу дошкільної освіти та допомагають навчати і виховувати дітей на гуманістичних, демократичних засадах, забезпечуючи особистісноорієнтований підхід.

Висновки... Отож, українська держава шукала оптимальних шляхів розвитку освіти зі збереженням і примноженням кращих національних здобутків. Спільними зусиллями держави і громадськості необхідно було перевести вітчизняну систему освіти з режиму «виживання» у режим ефективного поступального розвитку. Лише за цієї умови Україна змогла б реалізувати притаманні їй конкурентні переваги, щоб інтегруватися у світовий освітній простір.

Ураховуючи соціально-економічні чинники впливу на формування освітньої політики того часу, кінець ХХ ст. охарактеризовуємо як період створення новітніх концепцій дошкільної освіти –

своєрідних орієнтирів для науковців і практиків у вивченні актуальних проблем розвитку особистості дитини.

Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів. Подальшого аналізу потребує проблема взаємозв'язку соціально-економічного та нормативно-правового поля у змісті дошкільної освіти Української РСР у другій половині ХХ століття.

Список використаних джерел і літератури:

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України : підручник / Л. В. Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 424 с.
2. Карпюк О. А. Фактори формування та розвитку ринку освітніх послуг / О. А. Карпюк // Економіка. Управління. Інновації. Електронне наукове фахове видання Житомирського державного університету ім. І. Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2009_1/09_koarop.pdf
3. Красняков Є. Чинники впливу на процеси формування та здійснення державної політики в галузі освіти України [Електронний ресурс] / Євген Красняков. – Режим доступу : <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article>
4. Красняков Є. Формування державної політики в галузі освіти України на загальнодержавному рівні / Є. Красняков // Вісник державної служби України [Текст]. – 2010. – № 3. – С. 19-24.
5. Малахова Ж. Д., Огаренко В. М. Викладання соціології: досвід інноваційних прийомів [Електронний ресурс] / Ж. Д. Малахова, В. М. Огаренко. – Режим доступу : <http://textbooks.net.ua/content/view/7142/46/>
6. Мухаметзянова Г. В. Образование в условиях социальной рыночной экономики / Г. В. Мухаметзянова, В. Н. Смирнов, О. Р. Клюева. – Казань : ИСПО РАО. – 2000. – 54 с.
7. Савченко О. Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу [Електронний ресурс] / О. Я. Савченко. – Режим доступу : http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/4_8.pdf
8. Система освіти в Україні: базові показники дошкільної освіти [Електронний ресурс] / Інформаційно-аналітичні матеріали Центру Разумкова. – Режим доступу : <http://www.uceps.com.ua/ukr/all/events/table27/concept.doc>

Spysok vykoristanykh dzherel i literatury:

1. Artemova L. V. Istoriya pedahohiky Ukrayiny. Kyiv, Lybid', 2006, 424 p.
2. Karpyuk O. A. Faktory formuvannya ta rozvytku rynku osvitnikh posluh. Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi: Elektronne naukove fakhove vydannya, Zhytomyr'skyi derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2009_1/09_koarop.pdf
3. Krasnyakov Ye. Chynnyky vplyvu na protsesy formuvannya ta zdiysnennya derzhavnoyi polityky v haluzi osvity Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article>
4. Krasnyakov Ye. Formuvannya derzhavnoyi polityky v haluzi osvity Ukrayiny na zahal'noderzhavnomu rivni. Visnyk derzhavnoyi sluzhby Ukrayiny, 2010, № 3, pp. 19-24.
5. Malakhova Zh. D., Oharenko V. M. Vykladannya sotsiolohiyi: dosvid innovatsiynykh pryymiv [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://textbooks.net.ua/content/view/7142/46/>
6. Mukhametzyanova H. V. Obrazovanye v usloviyakh sotsyal'noy rynochnoy ekonomyy. Kazan', ISPO RAO, 2000, 54 p.
7. Savchenko O. Ya. Yakist' pochatkovoyi osvity: sutnist' i chynnyky vplyvu [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/4_8.pdf
8. Systema osvity v Ukrayini: bazovi pokaznyky doshkil'noyi osvity. Informatsiyno-analitychni materialy Tsentru Razumkova [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.uceps.com.ua/ukr/all/events/table27/concept.doc>

Аннотация

Надежда Фроленкова

Качество содержания дошкольного образования в Украине в конце ХХ века: влияние социально-экономических факторов

В конце ХХ века переход Украины к демократии, правовому государству и рыночной экономике требовали реформирования системы образования. На основе обобщения выявлено, что в последнем десятилетии прошлого века система дошкольного образования Украины испытала кардинальные изменения, чувствуя как положительное, так и отрицательное влияние. Отслежено, что изменения были вызваны не столько целенаправленной государственной политикой по реформированию отрасли образования, сколько длительными кризисными явлениями в экономическом и общественном развитии страны.

Определены социально-экономические и общественно-политические факторы, которые влияли на содержание украинского дошкольного образования и его качество в конце ХХ века. Осуществлена характеристика факторов влияния, их классификация и особенности.

Акцентируется внимание на том, что, несмотря на социально-экономические трудности первого десятилетия развития образования в независимой Украине творчески работали и продолжают работать ученые и практики, обеспечивая качество дошкольного образования.

Данную проблему рассмотрено в социально-экономическом измерении.

Ключевые слова: *качество образования, содержание дошкольного образования, социально-экономические факторы, научно-методическое и материально-техническое обеспечение, дошкольное учебное заведение.*

Summary

Nadiya Frolenkova

***The Quality of the Content of Preschool Education in Ukraine at the End of the Twentieth Century:
Impact of Social and Economic Factors***

At the end of the twentieth century Ukraine's transition to democracy, the rule of law and market economy needed a radical reform of the education system. On the basis of summarizing it was found out that in the last decade of the last century the system of preschool education has undergone major changes, feeling both positive and negative effects. Following that the changes were caused not so much targeted policy reform education as long the crisis in the economic and social development in general.

Socio-economic and socio-political factors that influenced the content of Ukrainian pre-school education, its quality, in the late twentieth century have been revealed. Classification of factors of influence has been characterized, their features have been examined.

The attention is concentrated on the fact that despite the socio-economic difficulties of the first decade of education in independent Ukraine creatively worked and continue to work, and scholars and practitioners, providing quality preschool education.

This problem is considered in socio-economic terms.

Key words: *quality of education, content in the pre-school education, social and economic factors, financial and technical support, preschool educational institution.*

Дата надходження статті: «2» жовтня 2014 р.

УДК 371.132/.383:78.091

ГЕН ЦЗІНХЕН,
аспірант
(м.Київ)

Методи психологічної підготовки майбутнього вчителя музики до концертного виступу

У статті розглянуто методи психологічної підготовки майбутнього вчителя музики до концертного виступу як особливого виду музично-виконавської діяльності. Концертний виступ є однією з основних закономірностей музичної діяльності і передбачає мобілізацію зусиль виконавця.

Розглянуто методи, завдяки яким підвищується психологічна стійкість виконавця в процесі концертного виступу. Відмінністю оптимального концертного стану виконавця визначені компоненти: емоційної підготовки, розумової підготовки, фізичної підготовки.

Відзначено, що саме сценічне хвилювання виконавця – одна з основних психологічних проблем майбутнього вчителя музики, який виконує вокальний твір на публіці.

Розглянуто етапи ситуативної підготовки. На першому етапі проводиться занурення виконавця в аутогенний стан (метод занурення в аутогенний стан), на другому – опрацьовується образна картина концертного виступу (метод співу перед уявною аудиторією).

Ключові слова: *психологічна підготовка, концертний стан, вокально-виконавська діяльність, сценічне хвилювання, вчитель музики, рольова підготовка.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Глобалізація освіти в сучасному світі вимагає оптимізації підготовки майбутніх вчителів в галузі музичного мистецтва. Невід'ємною ланкою музичного процесу є розвиток музичної освіти. Різноманітність його інститутів, напрямків, форм, які виникали в різні історичні періоди, сприяла збереженню та переходу від покоління до покоління цінностей музичної культури, відіграла вирішальну роль у формуванні та розвитку традицій в різних сферах музично-творчої діяльності.

Сучасна наука, що досліджує різноманітні прояви музично-творчої діяльності людини, є складною системою знань, пов'язаних з пізнанням різних музичних явищ, внутрішніх закономірностей музики, її функціонуванням. Теорія музичного виконавства займає своє особливе місце в охопленні цілої низки складних проблем, вирішення яких вимагає різних наукових підходів і спільних зусиль спеціалістів в галузі естетики, психології, педагогіки, музикознавства.

Аналіз досліджень і публікацій... Розробкою цієї проблеми впродовж багатьох років займаються музикознавці, виконавці, педагоги та ін. У психолого-педагогічних дослідженнях (Л. Бочкарьова, Г. Когана, А.Козир, О.Отич, Г.Падалки, О. Юрченка та ін.) розглядаються особливості виконавської інтерпретації в умовах концертного виступу. Питання психологічної саморегуляції розглядали С. Науменко, В. Петрушин, В. Подуровський, Б. Теплов та ін. Теоретичну базу дослідження складають праці з історії концертного виконавства (В. Ражніков, В. Стахов, Г. П'ятигорський та ін.); роботи, присвячені проблемам стилю і художньої інтерпретації, належать Л. Ауеру, Ю. Єлагіну,